

Catherine Cookson

Het geslacht Mallen

Barbara

Het tweewielige wagentje was nauwelijks voor het hek tot stilstand gekomen of een lenig meisjesfiguurtje sprong eruit, holde over het pad door het tuintje naar de keuken, rukte de deur open en smeed haar kralen tasje en een boek op tafel. Mary Peel, die aan het andere eind van de tafel stond, reageerde hierop door luidkeels te roepen: 'Hé, hoor eens, juffrouw Barbara! Begin nu niet meteen weer zodra je binnenkomt. Bewaar je driftbuien voor wie ze veroorzaken!'

Het meisje pakte het boek weer op en toen ze het door de lucht slingerde, ging de deur naar de hal open en kwam miss Anna Brigrmore binnen. Het boek miste zijn doel, vloog rakelings langs Mary Peels gezicht en ketste tegen de schouder van miss Brigrmore waarna het op het dressoir een kan raakte, die op de grond viel.

Na het gekletter van scherven op de vloer was het een ogenblik stil in de keuken. Miss Brigrmore keek bedroefd en zwijgend naar het meisje, haar pupil volgens de buitenwereld, haar dochter voor haar eigen gevoel, en slaakte toen de kreet: 'O, Barbara! Barbara, lieveling!' Mary Peel wierp een blik op het meisje en dacht: toe nou. Als het aan mij lag, dan gaf ik haar vast en zeker voor haar broek. Je hebt je zin niet gekregen, meisje, daar zit het hem in.

Die gedachte bleek steun te vinden bij Jim Waite, die de deur had opengehouden toen miss Brigrmore Barbara bij de hand pakte en haar de keuken uit leidde. Zodra ze alleen waren, zei hij: 'Die verdient een draai om haar oren.'

'Dat moet je niet zeggen, Jim,' zei Mary Peel nu. 'Ik weet dat ze slaag heeft verdiend, maar het komt door haar oren. Ze kan niet goed horen, daardoor doet ze zo mal. Ga zitten, het water kookt bijna. Hoe is het gegaan?'

Jim Waite vouwde zijn lange gestalte dubbel op een houten keukenstoel en strekte zijn handen naar het vuur toen hij antwoordde: ‘Och, zoals gewoonlijk. Ik denk dat ik het eigenlijk niet hardop mag zeggen, maar neem maar van mij aan dat iedereen op de boerderij een zucht van verlichting slaakt als deze lastpak in het koetsje stapt. Echt waar!’ Hij knikte tegen haar. ‘Ze maakt het leven van mijn jonge meester tot een hel. Ze verliest hem geen ogenblik uit het oog. Hij kan zelfs niet rustig een plasje doen, heus, ik zeg het niet zomaar want nog vanmorgen zat hij op de wc toen zij midden op het erf naar de deur stond te kijken en te wachten dat hij eruit zou komen. Dat is niet behoorlijk. Dacht je ook niet dat miss Brigmore daaraan wel iets zou kunnen doen? Als er iemand is, dan zij toch zeker. Aan de andere kant is het juist zij, zoals mijn vader gisteravond nog zei, die ten dele schuld heeft aan deze houding van het kind. Nee, ik bedoel natuurlijk niet haar gehoor, maar de manier waarop ze zich gedraagt, want zij heeft haar altijd toegegeven.’

‘Hier is je thee,’ Mary reikte hem een kop aan en vroeg: ‘Zou je zin hebben in een brok karamel?’ t Komt net uit de oven.’

‘Ja, zeker, dat zal vast wel een gaatje vullen.’

Mary gaf hem een por in zijn schouder. ‘En ik dacht nog wel dat je al jaren geleden niet meer zou groeien... Hoe gaat het met je ouders?’

‘O, uitstekend.’

‘En Lily?’

‘O, je zult het niet willen geloven, maar ze heeft Bill Twig eindelijk uit zijn tent gelokt.’

Mary ging pardoes zitten en haar ineengestremelde handen dansten op en neer in haar schoot toen ze zich naar hem toe boog met de woorden: ‘Nee, hoe is dat zo gekomen?’

‘Nou, de vrouw van Harry Brown ergens uit de buurt van Allendale is gestorven. Hij heeft wel een aardig boerderijtje, niet om over naar huis te schrijven, maar toch zo dat

je er niet van honger hoeft om te komen. Nou, die is in de afgelopen maanden wel drie keer langs geweest en iedere keer heeft hij staan praten en lachen met onze Lily. Dat heeft Bill te denken gegeven.' Met een minachtende beweging van zijn hoofd liet hij erop volgen: 'Het is zijn verdiende loon, hij zat al zeven jaar achter haar aan. Maar dat is eigenlijk de schuld van zijn moeder, dat wil zeggen tot een jaar of drie geleden toen ze stierf, want zij zei altijd tegen hem dat er ongeluk van kwam als je een vrouw trouwde die ouder was dan jezelf. Twee jaar, nota bene. Wat de mensen al niet beweren en geloven... Heerlijke karamels, Mary.' Hij nam nog een geweldige hap beboterd brood en liet er ten slotte op volgen: 'De mensen zijn over het algemeen dom, weet je, heel dom...'

In de zitkamer gebruikte miss Brigmore bijna hetzelfde woord. 'Onwetendheid, liefje,' zei ze, 'enkel uit onwetendheid.' Miss Brigmore sprak niet zo schel als Mary Peel, maar haar stem klonk toch wat hoger dan gewoonlijk en ze articuleerde duidelijk.

't Is een mispunt en ik heb gloeiend het land aan haar.'

'Dat moet je niet zeggen, Barbara. Sarah is nog maar een klein meisje, ze is pas tien.'

Miss Brigmore dacht er niet aan dat het meisje tegenover haar op dit ogenblik pas twaalf was, want ze vond Barbara oud voor haar leeftijd. Kennis had haar ouder en wijzer gemaakt, dacht ze en die kennis had zij, Brigmore op haar overgedragen. Hoewel het meisje in het afschuwelijke na-deel verkeerde dat ze zo goed als helemaal doof was, werd het evenwicht in zoverre hersteld dat ze wat een groot aantal onderwerpen betreft, bijna even goed op de hoogte was als de meeste meisjes pas wanneer ze een jaar of twintig zijn.'

Ze staaarde naar het kind dat erg mager en lang voor haar leeftijd was... en ook erg knap. Het steile zwarte haar glansde als zwarte lak. De roomkleurige huid van haar ovaal ge-

zichtje was smetteloos en fijn. Ze had donkerbruine ogen en de uitdrukking daarvan op dit ogenblik evenals al zo dikwijls tevoren, maakte miss Brigmore bezorgd want die deed haar denken aan de blikken van de man van Barbara's tante Constance, Donald Radlet, die haar in feite echter veel nader stond dan een oom, maar dat wist ze niet. Die geschiedenis hield miss Brigmore dikwijls uit de slaap en dan zocht ze naar de oplossing van het vraagstuk dit haar zo dierbare meisje de waarheid over haar geboorte te vertellen. Ze was er zich terdege van bewust dat dit kind enkel en alleen door haar doofheid nog niet op de hoogte was gebracht, zo niet door de eerste de beste dan toch zeker door een van de leden van de familie Waite ginds op de boerderij Wolfbur, want Barbara had niet alleen de antipathie van Harry en Daisy Waite opgewekt, maar ook van Jim en Lily, hun zoon en dochter, en dat alles omdat ze zo het land had aan Harry Waite's nichtje, Sarah.

Harry Waite had dit meisje, nadat haar beide ouders waren gestorven toen ze nog maar twee jaar was, meegebracht naar de boerderij. Sarah was opgegroeid tot een leuk levendig kind en ze was niet alleen bij de familie Waite erg gezien, maar ook bij Constance Radlet, de boerin, en diens schoonmoeder Jane Radlet.

Dat zou allemaal best zijn geweest en volledig door Barbara geaccepteerd zijn, wanneer daarmee de belangstelling voor Sarah was afgelopen, maar Barbara's neef Michael was niet van de zijde van het kleine nichtje geweken vanaf de dag dat ze op de boerderij was gekomen, want hoewel Sarah nogal wat jonger was dan hij, kon hij met haar spelen en haar tegelijkertijd beschermen. Voordat Sarah ten tonele verscheen, had Michael alleen wanneer Barbara een bezoek aan de boerderij bracht, iemand van zijn leeftijd gehad om mee te spelen. 's Zomers kon dat heel geregeld gebeuren, maar 's winters zagen ze elkaar hooguit tweemaal.

De eerste keer dat dit conflict tussen de beide kinderen

zich openbaarde, was tijdens een uitzonderlijk zachte kerst. Miss Brigmores zelf had Mary en het kind weggebracht met de gedachte dat ze zeker binnen een week huiswaarts zouden kunnen keren, maar hun verblijf op de boerderij was tot bijna drie weken uitgegroeid en hoewel de destijds achtjarige Michael met Barbara had gespeeld en haar overheersende karakter had verdragen, was hij toch aandacht blijven besteden aan de kleine Sarah.

Het gebeurde 's avonds tijdens dat jaarlijks terugkerende evenement: de hele familie Waite te gast aan het avondmaal, een soort huiselijk feestje, zoals Jane Radlet het noemde. Kleine Sarah had alle aanwezigen vermaakt met een klompendans die ze van haar neef Jan had geleerd en terwijl er luid voor haar werd geklapt door alle aanwezigen, lag ze op eens op haar bips op de keukenvloer. Hoewel er een loper lag over de plavuizen begon het kleintje van schrik te schreeuwen. De enige die haar verontwaardiging niet onder stoelen of banken stak, was Constance. 'Je bent een ondeugend kind, Barbara,' zei ze en ze tikte daarbij Barbara op haar vingers.

Miss Brigmores ergerde zich daarover en liet dat Constance ook duidelijk blijken. Had ze dan niets van de omstandigheden begrepen? Was het niet vanzelfsprekend dat Barbara jaloers werd wanneer ze zag dat Michael zoveel aandacht aan dat Waite-kind besteedde? Begreep ze dan niet dat ze zich in haar kinderlijke gedachten verbeeldde dat Michael van haar was, een soort broer? Het was toch maar een kinderlijke reactie geweest en ze zou er zeker boven uitgroeien.

Miss Brigmores herinnerde zich nog lange tijd daarna dat Constance geen antwoord had gegeven. Ze had haar alleen maar aangekeken en zich toen omgedraaid en de kamer verlaten.

Haar voorspelling dat Barbara met het klimmen der jaren haar houding ten opzichte van Michael zou veranderen, bleek echter niet uit te komen. Als er dan al iets was veran-

derd in Barbara's aanmatigende houding dan was die eerder erger dan beter geworden zodat miss Brigmore tot de ontdekking kwam dat ze verlangde naar de winter waarin hun bezoeken aan de boerderij door het weer werden bepaald. 's Zomers stond Barbara erop dat ze ten minste eens per week de tocht over de heuvels ondernamen. Nog onlangs had ze het onderwerp zelf een paard te willen hebben, aangeroerd. Als ze een paard had, hoefde ze geen mens lastig te vallen, argumenteerde ze.

Een van de angsten die miss Brigmore van tijd tot tijd bekwam, was haar vrees dat de kinderlijke verliefdheid welke Barbara voor haar neef koesterde, tijdens haar puberteitsjaren misschien helemaal niet zou wegwijnen maar tot liefde zou rijpen en dat was wel het laatste wat ze voor het kind wenste. Al wist ze wel dat de boerderij Wolfbur gezonde vooruitzichten had, toch kon ze zich de dochter van Thomas Mallen niet als boerin voorstellen. Nee, de weg welke ze voor haar had uitgestippeld, ging diametraal de andere kant uit, een anderhalve kilometer de weg af, waar de Hall lag, High Banks Hall, waar Barbara's moeder haar jeugd had doorgebracht en waar, als het aan miss Brigmore lag, haar geesteskind in de toekomst de teugels in handen zou nemen. Ze had het gevoel dat het allemaal al zo goed uitpakte, want de zestienjarige John Bensham toonde al duidelijk belangstelling voor Barbara. Als het kind nu ook nog maar over haar obsessie wat Michael betrof heen kwam en haar bijna evengrote afkeer van Sarah overwon, want die twee pasten bij elkaar.

Op dit ogenblik zou ze graag de kans willen hebben Barbara gerust te stellen dat ze niets te duchten had van een meisje als Sarah Waite, want was dat tenslotte niet slechts een eenvoudig kind en het nichtje van een boerenarbeider. Toegegeven, ze werd niet behandeld als zodanig en vandaar dan ook dat ze zich anders gedroeg. Constance had namelijk de fout begaan het meisje te leren lezen en schrijven. Ze

zou haar graag hebben gerustgesteld en haar hebben verteld dat tante Constance niet de voorkeur gaf aan een meisje uit de werkende stand boven Barbara. Maar ze wist dat het niet waar was. Constance voelde niets voor Barbara en dat was merkwaardig omdat ze zo dol was geweest op Barbara's moeder. De zusters waren onafscheidelijk geweest. Toch veronderstelde ze dat Constance er de voorkeur aan zou geven dat haar zoon beneden zijn stand trouwde met een meisje als dat nichtje van Waite, boven een huwelijk met zijn eigen nichtje. Het was een wel heel rare situatie, dacht miss Brigmore, toch paste het in haar plannen, want als de toestand anders lag dan zou het tweede deel van haar levenswerk vergeefs zijn geweest.

Ze ging op een stoel zitten, trok Barbara tegen zich aan en hield de handen van het meisje tussen de hare. Toen keek ze haar recht aan en sprak langzaam en duidelijk: 'Begrijp je dan niet, liefje, dat je wanneer je met Sarah kibbelt jezelf verlaagt tot haar niveau?'

'Schreeuw niet zo tegen me, ik kan u toch wel verstaan.'

Miss Brigmore keek in Barbara's donkere ogen die nu wel zo zwart als haar haren leken en ze zoog haar onderlip in voordat ze met haar gewone stem vroeg: 'Wat zei ik tegen je?'

'U zei dat wanneer ik met haar kibbelde, ik me verlaagde tot haar niveau.' Het antwoord was goed en de woorden waren zo precies opgevangen als miss Brigmore zich maar had kunnen wensen. Ze vergat wel eens dat dit kind het grootste deel van wat haar werd gezegd, kon liplezen. Ze liet erop volgen: 'Mooi zo, je begrijpt wat ik bedoel, alleen het lagere volk ruziet in het openbaar. Vergeet niet dat jij een jongedame bent...!'

'En vergeet niet dat ik doof ben. Binnenkort word ik stokdoof, hè?'

'Nee, welnee, liefje.' Miss Brigmore schudde langzaam haar hoofd en haar stem had nog nauwelijks klank toen ze

medelijgend fluisterde: ‘Nee, er wordt iets aan gedaan. Mr. Bensham beloofde me met een dokter in Manchester te zullen gaan praten. Hij had gehoord van iemand die bijzonder knap op het gebied van oren is...’

‘Ja, die geeft me een grote hoorn om in mijn oor te stoppen, zoals je dat wel op spotprentjes ziet...’

‘Nou is het genoeg! Nee!’ schreeuwde miss Brigmore en bij ieder woord schudde ze Barbara’s handen op en neer. Toen ze ophield keken ze elkaar aan en beiden keken even bedroefd. Toen leek het of het tengere lijfje van het meisje ineenschrompelde. Ze liet zich op haar knieën vallen en begroef haar hoofdje in miss Brigmore’s schoot. Met een hoge door tranen verstikte stem bracht ze eruit: ‘Waarom ben ik doof? Waarom? Waarom?’ Ze tilde haar hoofd op en smeekte: ‘Waarom, Brigie? Waarom moest ik doof worden. Kwam het doordat Michael me uit de kruiwagen wipte?’

Miss Brigmore gaf niet onmiddellijk antwoord want zijzelf zat hier een beetje mee. Ze hadden nooit iets van een gehoordefect gemerkt voordat het meisje vijf jaar was. Toch had ze zich onlangs nog herinnerd dat ze het kind op haar kop had gegeven wegens ongehoorzaamheid als ze de indruk maakte geen aandacht te schenken aan tot haar gericht vragen of wanneer ze geroepen werd.

Het ongelukje maakte destijds nauwelijks indruk. Michael had haar rondgereden in een kruiwagen van de boerderij en op een gegeven ogenblik was die omgeslagen waardoor ze over de kop was gegaan en een lichte hersenschudding had opgelopen. Was vanaf dat ogenblik haar doofheid duidelijk geworden? Of was die ontdekt nadat ze haar eerste nachtmerrie had gehad?

Alsof het meisje haar gedachten had geraden, zei ze: ‘Ik heb Michael vandaag gezegd, dat hij de schuld is van mijn doofheid.’

‘Dat had je niet mogen doen, liefje, het... het is niet waar.’

‘t Zou best kunnen.’

‘Je hoorde daarvoor al slecht.’

‘Me over de kop laten gaan maakte het niet beter!’

‘Dat was een ongelukje.’

‘De dokter zei dat het de zaak niet beter maakte, hè?’

‘Wie heeft je dat verteld?’

‘Ik zag u dat eens aan mrs. Bensham vertellen.’

‘Liefje toch.’ Miss Brigmore sloot haar ogen. Toen zei ze langzaam: ‘Misschien is het niet bevorderlijk geweest, maar... maar je zou toch doof zijn geworden naar ik heb begrepen. Maar er is, zoals ik je al verteld heb, genezing mogelijk. Ik weiger te geloven dat het niet zo is. En zo moet jij er ook tegenover staan, begrijp je? Droog nu je tranen.’ Ze deed het voor haar. Toen nam ze het kindergezichtje liefdevol tussen haar handen en keek haar aan voordat ze langzaam zei: ‘Je gebrek is niet zo vreselijk belangrijk, onthoud maar goed dat je erg mooi en erg intelligent bent.’

Er gleed een trage glimlach over Barbara’s gezichtje, maar er blonk nu ook ondeugd in haar ogen toen ze zei: ‘Ik heb geen buste, helemaal niets en zonder buste kan je niet mooi zijn.’

‘O, Barbara! Barbara!’ Miss Brigmore deed alle moeite een lach te onderdrukken. ‘Zoiets behoor je niet te zeggen, dat kan niet, dat is niet...’

‘Damesachtig?’

‘Ja, als je het zo wilt noemen.’

‘Dat verandert niets aan het feit dat ik er geen heb. En kijk eens naar uzelf, u bent oud en u hebt een geweldige buste.’

‘Barbara toch!’ Miss Brigmore stond op en haar stem klonk niet meer zo beheerst rustig toen ze antwoordde: ‘Dat ben ik niet en dat heb ik niet.’

Barbara sprong nu ook overeind en ze sloeg haar hand voor haar mond om haar lachen te smoren. Toen viel ze tegen miss Brigmore terwijl ze giechelde: ‘Dat hebt u wel en ’t

is een prachtige buste, een prachtige buste? Toen ze haar handje uitstak naar de in een nauwsluitend korset verborgen borsten, gaf miss Brigmore haar een stevige tik en terwijl ze haar op haar eigen voeten zette, zei ze: 'Gedraag je, Barbara.' Ze sprak nu erg gearticuleerd. 'Daarover praat je niet. Ik heb je al eerder gezegd dat er bepaalde delen van het menselijk lichaam zijn waarover niet mag worden gesproken. Ook praat je niet over de leeftijd van een ander. Je bent nu oud genoeg om deze dingen te weten. Het is uiterst belangrijk.'

'O, Brigie!' Barbara stook weg, maar ze werd nog net door miss Brigmore teruggehaald.

'Laat het je eens en voor altijd gezegd zijn. Kom, ga zitten, dan moeten we eens samen praten.'

Toen ze daar tegenover elkaar zaten en elkaar aankeken, werd miss Brigmore's aandacht afgeleid van het eigenlijke onderwerp door haar protesterende gedachten. Oud, inderdaad. Ze voelde zich weliswaar nu jonger dan toen Thomas nog leefde. Haar lichaam was recht en stevig, tot nu toe had ze nog geen grijze haren kunnen ontdekken en afgezien van wat rimpeltjes onder haar ogen was haar huid nog glad. Haar geest was nog nooit zo helder geweest als juist de laatste jaren. Oud, ja! Ze haalde diep adem, toen vouwde ze haar handen in haar schoot, hield haar hoofd een tikkeltje schuin en zei: 'Vertel me nu eens precies wat de oorzaak van die kee...' Ze had bijna 'keet' gezegd. Mary's woordkeuze nam je zo gauw over. 'Wat was de oorzaak van de ruzie op de boerderij?'

'Moet u dat nog vragen? Het was zoals gewoonlijk weer Sarah.'

Miss Brigmore zei niet dat het niet altijd de schuld van Sarah was. In plaats daarvan vroeg ze: 'Wat deed ze dan?'

'Ze zei dat ik doof ben.'

'Zei ze dat hatelijk?'

Barbara loosde een diepe zucht, sloot haar ogen en liet

zich achterover in haar stoel vallen voordat ze antwoordde. 'Hatelijk of niet, ze zei het.'

'Ga rechtop zitten, je schouders naar achteren... rechterop. Laat me dat nu niet steeds zeggen.'

'Zou ik door rechterop te zitten beter gaan horen?'

'Stel geen dwaze vragen, Barbara. Je zult beter gaan horen, dat heb ik je al verteld. Er wordt alles aan gedaan. Je moet goed begrijpen dat je niet de enige met dit gebrek bent.' Ze wees op haar oor, maar liet haar hand ogenblikkelijk zakken toen ze zich te laat realiseerde dat niets het kind meer ergerde dan gebarentaal. Toch zou ze als ze zich maar eenmaal neerlegde bij haar doofheid, enorm veel profijt van die taal kunnen hebben. Ze had zelf onlangs nog uitgebreid kennisgenomen van de verschillende methodes van die taal. Het was wonderbaarlijk wat je niet allemaal door tegenspoed aan de weet kwam. Ze zou nooit op het idee zijn gekomen dat er al in de zeventiende eeuw methodes bedacht waren om de doofstomme te leren spreken. Ze had ook ontdekt dat doofheid door een grote schok teweeg kon worden gebracht. Dit nieuwe inzicht dat ze eerst de afgelopen week had gekregen, had de nachtmerries weer in haar herinnering teruggebracht en daarmee een nieuwe mogelijke oorzaak van de doofheid van het kind. Want ze had een schok gehad evenals zijzelf toen Barbara's gegil haar had gewekt. Toen ze bij het bedje van het kind was gekomen, zag ze het krampachtig rechtop zitten met uitgestrekte handjes, de vingers gericht op een hoek van de kamer en het gilde hysterisch: 'Die man, die grote man, jaag die weg!'

Zelfs nadat ze het kind bij zich in bed had genomen en haar had getroost door te vertellen dat ze had gedroomd, hield het kind vol dat er een grote zware man in haar kamer was geweest, een man met een dikke buik en wit haar op zijn hoofd en overal in zijn gezicht. De beschrijving leek op het portret van Thomas boven de schoorsteenmantel en nachtenlang had ze nauwelijks geslapen en maar steeds ge-